

[Kristine Heltberg.]

fremmest til gavn for en gennemgribende demokratisering af samfundet, hvad der forudsætter borgere, der har en viden og en orientering, der er ført à jour. Nogen konkret løsning er vel her vanskelig at finde på kort sigt, men forenklingen af f. eks. fritidslovens administration og mange andre former for administrative forviklinger og strukturændringerne i det hele taget kan måske frigøre midler i hvert fald til at dække udgifterne til de mest nødvendige opgaver.

Jeg vil sige, det er en glæde og en opmuntning, at der fra alle sider synes at være forståelse for de store behov, enhver borger har, at man efterhånden indser, at vi fra en opdeling af livet i en udviklingsperiode med uddannelse over en produktivtetsperiode og hen til en pensionistårenes vegeteringsperiode skal prøve at nå frem til en integrering af læreprocesser, produktion, arbejde, dagligliv og hvile. Jeg vil blot udtrykke det som mit ønske, at den barske virkelighed ikke standser arbejdet fra at komme dette mål nærmere.

Poul Dam: Jeg skal ikke forlænge denne debat meget, den har allerede været lang nok. Jeg ville hellere håbe, at jeg kunne standse debatten, men det overstiger nok mine evner.

Det, der kalder mig op, er flere ordføreres bemærkninger om de store traditioner, som dansk voksenundervisning har, og som man håber kunne blive bragt til live igen. Det er jo et smukt gammelt højskoleprincip, dette at se på fortidens storhed og genopvække den. Men her vil jeg da gerne lige gøre opmærksom på, hvad der var den store indsats i sin tid, da højskolen, som gjorde en fremragende indsats i fortiden, kom til. Kristen Kold havde et udmærket motto, der lød: „Først opliver jeg, og så oplyser jeg.“ Og Grundtvig talte meget om, at „oplysning være skal vor lyst“, og så følger verset, men det ender med, at det væsentlige, det er oplysningen om livet.

Nu kunne man mene, at hvis denne debat skulle være et led i genskabelsen af dansk voksenoplysnings store traditioner, så skulle den have virket oplivende. Det er vel nok en overdrivelse. Men jeg synes også, at den vision — nej, det er for stærkt et ord — at det

begreb om voksenundervisning, som er blevet fremsat her fra så at sige alle sider, er meget lidt oplivende. Det er tør oplysning, der er tale om. Jeg vil slet ikke benægte, at den menneskelige uvidenhed er stor, og at vi alle sammen har brug for at lære noget mere, men ville det alligevel ikke være rimeligt at se en lille smule på den kultursituation, vi er i, og på menneskenes placering i denne kultursituation? Kan vi virkelig regne med, at vi kan klare menneskelivets problemer i fremtiden med smukt planlagte integrerede moduler af den ene eller den anden art og en „lifelong integrated education“, som formodentlig skulle siges på japansk eller med japansk tonefald, men det magter jeg ikke rigtig.

Når man ser på, hvad det betyder i den sammenhæng, så er man i hvert fald skeptisk over for, at det netop er det, vi har brug for. Vi trænger til at lære noget mere rent teknisk på masser af områder, det er helt klart, men det er jo ikke nok.

Det, man ser, når man har at gøre med unge voksne i dag, er i og for sig ikke, at de har de store udekkeede undervisningsbehov, men tværtimod dette, at de savner en tillid til tilværelsen, at de savner en evne til at komme til rette med denne tilværelse. Hr. Robert Christensen var inde på et af problemerne i denne sammenhæng. De savner en lyst til at lære noget, de savner et direkte forhold til deres omverden. Og det klarer vi ikke bare ved at give dem en masse tilbud om teknisk undervisning af den ene eller den anden art.

Vi trænger til et pædagogisk syn, som hænger sammen med et kultursyn, et syn på, hvad det er, mennesket har brug for i de kommende tiår, for at vi kan få et menneskeligt samfund. Det er ikke gjort med de smukke moduler, der her er tale om.

Robert Pedersen: Jeg vil gerne tage hr. Poul Dams tråd en lille smule op i et par bemærkninger til ordføreren for forespørgerne, hr. Ole Vig Jensen. Jeg gør det i og for sig af dyb veneration for den betydning, som det radikale parti har haft for hele vores undervisningssituation i Danmark, ikke mindst en betydende mand som Jørgen Jørgensen, hvor vi socialdemokrater vel nok må indrømme, at det, der i hvert fald historisk har været vores holdning til undervis-